

MA1: Cvičné příklady—funkce: $D(f)$ a vlastnosti, limity
Stručná řešení

Na zkoušce je samozřejmě nutné své kroky nějak odůvodnit. Rozsáhlejší pomocné výpočty se tradičně dělají stranou, ale bývá také moudré nějak naznačit i jednoduché úvahy, zejména u výpočtu limit. Standardní metoda není, ale mnoho lidí používá metodu stručných poznámek nad/pod rovnítkem. Například u tohoto výpočtu

$$\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\sin(x)}{x^3} \right) \stackrel{\frac{0}{1^H}}{\sim} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\cos(x)}{3x^2} \right) \stackrel{\frac{1}{0^+}}{\sim} \infty$$

bude zkoušející hned vidět, co a proč jste dělali. Protože zde chceme často vysvětlit více, zvolili jsme poněkud netradiční, ale flexibilnější způsob. Části v «závorkách» nejsou součástí “oficiálního” řešení, ale dáváme tam vysvětlující poznámky či pomocné výpočty.

1. Podmínky: $e^x - 1 \neq 0 \implies x \neq 0$; $4 - x \geq 0 \implies x \leq 4$; $2x > 0 \implies x > 0$. Proto $D(f) = (0, 4)$.

2. $D(f) = \mathbb{R} \setminus \{k\pi\} = \bigcup_{k=-\infty}^{\infty} (k\pi, \pi + k\pi)$ neboť $\sin(x) \neq 0$.

3. $D(f) = (1, 3) \cup (3, \infty)$ neboť $\frac{x-1}{2} > 0 \implies x > 1$; $\ln\left(\frac{x-1}{2}\right) \neq 0 \implies \frac{x-1}{2} \neq 1 \implies x \neq 3$.

4. $D(f) = \langle -3, -\frac{1}{2} \rangle$ neboť $-1 \leq \frac{x+1}{x} \leq 1 \implies 0 \leq \frac{2x+1}{x} \wedge \frac{1}{x} \leq 0 \implies x \leq -\frac{1}{2}$;
 $\ln(2x+7) \geq 0 \implies 2x+7 \geq 1 \implies x \geq -3$; $2x+7 > 0$ je slabší než $2x+7 \geq 1$.

5. $D(f) = \langle -2, -\frac{1}{2} \rangle$ neboť $\arcsin(\ ) \geq 0 \implies \frac{2+x}{1-x} \geq 0 \implies \langle -2, 1 \rangle$;
 $-1 \leq \frac{2+x}{1-x} \leq 1$, $-1 \leq$ už máme stačí $\frac{2+x}{1-x} \leq 1 \implies \frac{2x+1}{1-x} \leq 0 \implies (-\infty, -\frac{1}{2}) \cup (1, \infty)$.

Poznámka: Kdyby tam byl arccos místo arcsinu, tak první podmínka odpadá, protože vždy $\arccos(y) \geq 0$.

6. $D(f) = \langle 1, 2 \rangle \cup (2, 3)$ neboť $-1 < \frac{2x}{x+3} < 1 \implies 0 < \frac{3x+3}{x+3} \wedge \frac{x-3}{x+3} < 0 \implies (-1, 3)$;
 $x \neq 2$; $\frac{x-1}{|x-2|} \geq 0, |x-2| \geq 0$ vždy $\implies x-1 \geq 0 \implies x \geq 1$.

7. $D(f) = \langle -3, -1 \rangle \cup \langle 1, \infty \rangle$ neboť $x \neq -1$,
 $\ln(\ ) \geq 0 \implies \frac{x^2+2x-3}{x+1} \geq 1 \implies \frac{x^2+2x-3}{x+1} \geq 0 \implies = \frac{(x+3)(x-1)}{x+1} \geq 0 \implies \langle -3, -1 \rangle \cup \langle 1, \infty \rangle$;
 $\frac{x^2+2x-3}{x+1} > 0$ je slabší než $\frac{x^2+2x-3}{x+1} \geq 1$.

8. $D(f) = (-\infty, 2)$ neboť $x^2 + 12 \geq 0$ vždy; $\sqrt{x^2 + 12} - 2x > 0$ nerovnost hnus, ale spojitá funkce, zkusíme nulové body:

$$\begin{aligned} \sqrt{x^2 + 12} - 2x &= 0 \\ \implies \sqrt{x^2 + 12} &= 2x \\ \implies x^2 + 12 &= 4x^2 \implies x = \pm 2 \end{aligned} \quad \begin{array}{|c|c|c|c|} \hline & (-\infty, -2) & (-2, 2) & (2, \infty) \\ \hline \sqrt{x^2 + 12} - 2x & + & + & - \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{l} -2 \text{ O.K.} \\ 2 \implies 0, \text{ proto } 2 \text{ ven!} \end{array}$$

9. $D(f) = \bigcup_{k=-\infty}^{\infty} (2k\pi, \pi + 2k\pi)$ neboť $f(x) = e^{x \ln(\sin(x))}$, $\sin(x) > 0$.

10. $D(f) = (-\infty, 0) \cup (0, \infty)$ neboť $f(x) = e^{x \ln(\cosh(1/x))}$, $x \neq 0$; $\cosh(\ ) > 0$ vždy.

11. $D(f) = (-1, 0) \cup (0, \frac{\pi}{2})$ neboť $\cos(x) \geq 0 \implies \bigcup_{k=-\infty}^{\infty} \langle -\frac{\pi}{2} + 2k\pi, \frac{\pi}{2} + 2k\pi \rangle$;

$$x \sqrt{\frac{1+x}{2-x}} = \left(\frac{1+x}{2-x}\right)^x = e^{\frac{1}{x} \ln\left(\frac{1+x}{2-x}\right)}: \quad x \neq 0; \quad x \neq 2; \quad \frac{1+x}{2-x} > 0 \implies (-1, 2).$$

12. $D(f) = \bigcup_{k=-\infty}^{\infty} (-2 + 4k, 4k)$ neboť $f(x) = (\cos(\frac{\pi}{2}(x+1)))^{1/x^2} = e^{\frac{\ln(\cos(\pi/2(x+1)))}{x^2}}$, $x \neq 0$;

$$\cos\left(\frac{\pi}{2}(x+1)\right) > 0 \implies -\frac{\pi}{2} + 2k\pi < \frac{\pi}{2}(x+1) < \frac{\pi}{2} + 2k\pi \implies -2 + 4k < x < 4k.$$

13. Lichá; $D(f) = (-\infty, -1) \cup (-1, 1) \cup (1, \infty)$ symetrická množina,

$$f(-x) = \frac{-x + (-x)^3 + (-x)^5}{(-x)^2 - 1} = \frac{-x - x^3 - x^5}{x^2 - 1} = -\frac{x + x^3 + x^5}{x^2 - 1} = -f(x). \quad \text{Použito: } x, x^3, x^5 \text{ lichá, } x^2 \text{ sudá.}$$

14. Není symetrická; $D(f) = \bigcup_{k=-\infty}^{\infty} \left(-\frac{5\pi}{3} + 2k\pi, \frac{\pi}{3} + 2k\pi\right)$ není symetrická množina (třeba $\frac{\pi}{3} \notin D(f)$ ale $-\frac{\pi}{3} \in D(f)$).

15. Sudá; $D(f) = (-\infty, 0) \cup (0, \infty)$ symetrická množina,
 $f(-x) = \frac{\operatorname{arctg}((-x)^3)}{\sinh(-x)} = \frac{\operatorname{arctg}(-x^3)}{-\sinh(x)} = \frac{-\operatorname{arctg}(x^3)}{-\sinh(x)} = \frac{\operatorname{arctg}(x^3)}{\sinh(x)} = f(x)$. Použito: x^3 , $\sinh$, arctg lichá.

16. Není symetrická; $D(f) = \bigcup_{k=-\infty}^{\infty} (-\frac{\pi}{2} + k\pi, \frac{\pi}{2} + k\pi)$ symetrická množina,

$$f(-x) = \frac{\sin(-3x)}{1 + \cos(-2x)} + [\operatorname{tg}(-x)]^2 = \frac{-\sin(3x)}{1 + \cos(2x)} + [-\operatorname{tg}(x)]^2 = -\frac{\sin(3x)}{1 + \cos(2x)} + \operatorname{tg}^2(x).$$

Použito: $\sin$, tg lichá, $\cos$, x^2 sudá.

Aby byla sudá, muselo by $\forall x \in D(f)$:

$$-\frac{\sin(3x)}{1 + \cos(2x)} + \operatorname{tg}^2(x) = \frac{\sin(3x)}{1 + \cos(2x)} + \operatorname{tg}^2(x) \iff -\frac{\sin(3x)}{1 + \cos(2x)} = \frac{\sin(3x)}{1 + \cos(2x)} \iff$$

$$\iff -\sin(3x) = \sin(3x) \iff \sin(3x) = 0, \text{ to není pravda } \forall x \in D(f).$$

Aby byla lichá, muselo by $\forall x \in D(f)$:

$$-\frac{\sin(3x)}{1 + \cos(2x)} + \operatorname{tg}^2(x) = -\frac{\sin(3x)}{1 + \cos(2x)} - \operatorname{tg}^2(x) \iff \operatorname{tg}^2(x) = -\operatorname{tg}^2(x) \iff \operatorname{tg}^2(x) = 0,$$

není pravda $\forall x \in D(f)$.

17. Lichá; $D(f) = \mathbb{R}$ symetrická množina,

$$f(-x) = \frac{e^{-x} - 1}{e^{-x} + 1} = \frac{\frac{1}{e^x} - 1}{\frac{1}{e^x} + 1} = \frac{e^x \frac{1}{e^x} - 1}{e^x \frac{1}{e^x} + 1} = \frac{1 - e^x}{1 + e^x} = -\frac{e^x - 1}{e^x + 1} = -f(x).$$

18. Není symetrická; $D(f) = (-\infty, 0) \cup (0, \infty)$ symetrická množina,

$$f(-x) = \frac{\sin((-x)^{13} + 1)}{\sqrt[3]{-x}} = \frac{\sin(-x^{13} + 1)}{-\sqrt[3]{x}}. \quad \text{Použito: } x^{13}, \sqrt[3]{x}, \sin \text{ lichá.}$$

Aby byla sudá, muselo by $\forall x \in D(f)$: $\frac{\sin(-x^{13} + 1)}{-\sqrt[3]{x}} = \frac{\sin(x^{13} + 1)}{\sqrt[3]{x}} \iff \sin(-x^{13} + 1) = -\sin(x^{13} + 1)$

$$\iff -\sin(-x^{13} + 1) = \sin(x^{13} + 1) \iff \sin(x^{13} - 1) = \sin(x^{13} + 1), \text{ to není pravda. Jak to víme?}$$

Kdyby to byla pravda, byl by $\sin$ 2-periodická funkce, ale on není. Nebo jinak: Aby to byla pravda, muselo by to platit $\forall x \in D(f)$, zkusíme $x = \sqrt[13]{\pi - 1}$, dosadíme, $\sin(\pi - 2) = \sin(0)$ a neplatí to.

Aby byla lichá, muselo by $\forall x \in D(f)$:

$$\frac{\sin(-x^{13} + 1)}{-\sqrt[3]{x}} = -\frac{\sin(x^{13} + 1)}{\sqrt[3]{x}} \iff \sin(-x^{13} + 1) = \sin(x^{13} + 1), \text{ to není pravda jako u sudosti, zkusíme}$$

$x = \sqrt[13]{\pi - 1}$, dosadíme, $\sin(-\pi + 2) = \sin(0)$ neplatí.

19. $\lim_{x \rightarrow 2} \left(\frac{e^x - 3x + \ln(x-1)}{x-1} \right) = \frac{e^2 - 3 \cdot 2 + \ln(2-1)}{2-1} = \frac{e^2 - 6 - \ln(1)}{1} = e^2 - 6$.

20. $\lim_{x \rightarrow 1^-} (\arcsin(x) + \sqrt{x+3}) = \arcsin(1^-) + \sqrt{4} = \frac{\pi}{2} + 2$.

21. $\lim_{x \rightarrow \infty} \left(e^x + \frac{1}{x-1} + 2 \operatorname{arctg}(x) \right) = \left\langle e^\infty + \frac{1}{\infty-1} + 2 \operatorname{arctg}(\infty) = \infty + \frac{1}{\infty} + 2 \cdot \frac{\pi}{2} = \infty + 0 + \pi \right\rangle = \infty$.

22. $\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{e^{x^2}}{x+1} \right) \stackrel{\infty}{\text{I'H}} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{2x \cdot e^{x^2}}{1} \right) \stackrel{\infty \cdot \infty}{=} \infty$.

23. $\lim_{x \rightarrow 2^+} \left(\frac{1-x^2}{x-2} - \operatorname{tg} \left[\frac{\pi}{2} (3-x) \right] \right) = \left\langle x \rightarrow 2^+ \implies x > 2 \implies (x-2) > 0 \implies (x-2) \rightarrow 0^+ \right\rangle$
 $= \left\langle x \rightarrow 2^+ \implies x > 2 \implies (3-x) < 1 \implies (3-x) \rightarrow 1^- \implies \frac{\pi}{2} (3-x) \rightarrow \left(\frac{\pi}{2} \right)^- \right\rangle$
 $= \left\langle (-3) \frac{1}{0^+} - \operatorname{tg} \left[\left(\frac{\pi}{2} \right)^- \right] = (-3) \cdot \infty - \infty = -\infty - \infty \right\rangle = -\infty$.

24. $\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{x}{\ln(x+1)} \right) \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{I'H}} \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{1}{\frac{1}{x+1}} \right) = \lim_{x \rightarrow 0} (x+1) = 1$.

25. $\lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{\operatorname{arctg}(x)}{1-\sqrt{x}} \right) \stackrel{\frac{\pi/4}{0}}{=} \left\langle x \rightarrow 1^+ \implies x > 1 \implies \sqrt{x} > 1 \implies 1 - \sqrt{x} < 0 \implies 1 - \sqrt{x} \rightarrow 0^- \right\rangle$
 $= \left\langle \frac{\pi/4}{0^-}, \pi/4 > 0 \right\rangle = -\infty$.

$$26. \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\ln \left(\frac{e^{-x}}{x} \right) \right) = \left\langle \left\langle \ln \left(\frac{e^{-\infty}}{\infty} \right) = \ln \left(\frac{0^+}{\infty} \right) \right\rangle \right\rangle \frac{\ln(0^+)}{\infty} = -\infty.$$

$$27. \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{e^x}{\ln(2x)} \right) \stackrel{\infty}{\frac{\infty}{\infty}} \stackrel{\text{l'H}}{\lim_{x \rightarrow \infty}} \left(\frac{e^x}{\frac{1}{2x} \cdot 2} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} (x e^x) = \left\langle \infty \cdot e^\infty = \infty \cdot \infty \right\rangle = \infty.$$

$$28. \lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{\arcsin(x-1)}{x^2-1} \right) = \left\langle \left\langle \frac{\arcsin(0)}{0} = \frac{0}{0} \implies \text{l'H} \right\rangle \right\rangle = \lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{\frac{1}{\sqrt{1-(x-1)^2}}}{2x} \right) = \frac{1}{2}.$$

$$29. \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{2x^3-1}{x^3+2x-1} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{y^3(2-\frac{1}{x^3})}{y^3(1+\frac{2}{x^2}-\frac{1}{x^3})} \right) = \left\langle \left\langle \frac{2-\frac{1}{\infty}}{1+\frac{2}{\infty}-\frac{1}{\infty}} = \frac{2-0}{1+0-0} \right\rangle \right\rangle = 2.$$

Dominantní mocnina nahoře i dole je stejná, takže místo vytýkání šlo rovnou zkrátit x^3 ve zlomku. Lze také použít l'Hospitala.

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{2x^3-1}{x^3+2x-1} \right) \stackrel{\infty}{\frac{\infty}{\infty}} \stackrel{\text{l'H}}{\lim_{x \rightarrow \infty}} \left(\frac{6x^2}{3x^2+2} \right) \stackrel{\infty}{\frac{\infty}{\infty}} \stackrel{\text{l'H}}{\lim_{x \rightarrow \infty}} \left(\frac{12x}{6x} \right) = 2.$$

$$30. \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{2x^3-1}{x^4+2x-1} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{y^3(2-\frac{1}{x^3})}{x^4(1+\frac{2}{x^3}-\frac{1}{x^4})} \right) = \left\langle \left\langle \frac{1}{\infty} \frac{2-\frac{1}{\infty}}{1+\frac{2}{\infty}-\frac{1}{\infty}} = 0 \cdot \frac{2-0}{1+0-0} \right\rangle \right\rangle = 0.$$

$$31. \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\ln \left(1 - \frac{1}{\sqrt{x}} \right) + \text{tg} \left(\frac{\pi x}{4x+1} \right) \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\ln \left(1 - \frac{1}{\sqrt{x}} \right) + \text{tg} \left(\frac{\pi}{4+\frac{1}{x}} \right) \right) = \left\langle \left\langle \ln(1-0) + \text{tg} \left(\frac{\pi}{4+0} \right) \right\rangle \right\rangle = 0 + \text{tg} \left(\frac{\pi}{4} \right) = 1.$$

$$32. x^2 + \sqrt{4x^3-1} \sim x^2 + \sqrt{4x^3} = x^2 + 2x^{3/2}, \text{ proto dominanta ve jmenovateli je } x^2.$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{2x^3-1}{x^2 + \sqrt{4x^3-1}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{2x^3-1}{x^2 + x^{3/2} \sqrt{4-\frac{1}{x^3}}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x^3(2-\frac{1}{x^3})}{x^2 \left(1 + \frac{1}{\sqrt{x}} \sqrt{4-\frac{1}{x^3}} \right)} \right) = \left\langle \left\langle \frac{\infty(2-\frac{1}{\infty})}{1+\frac{1}{\infty}\sqrt{4-\frac{1}{\infty}}} = \infty \frac{2-0}{1+0\cdot\sqrt{4}} \right\rangle \right\rangle = \infty.$$

$$33. \lim_{x \rightarrow \infty} (e^{x^2-\sqrt{x}}) \stackrel{\infty-\infty}{=} e^{\lim_{x \rightarrow \infty} (x^2(1-\frac{1}{x^{3/2}}))} = \left\langle \left\langle \infty(1-\frac{1}{\infty}) = \infty(1-0) \right\rangle \right\rangle = e^\infty = \infty.$$

$$34. \lim_{x \rightarrow 1} \left(\sin \left(\pi \frac{\ln(x)}{1-x} \right) \right) = \left\langle \left\langle \sin \left(\frac{0}{0} \right) \right\rangle \right\rangle.$$

Toto volá po l'Hospitalovi, ale ten lze aplikovat jen na zlomky. Limitu zlomku dostaneme, když vytáhneme sinus coby vnější funkci z limity neboli když se podíváme jen na zlomek v jeho argumentu.

$$\lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{\ln(x)}{1-x} \right) \stackrel{\frac{0}{0}}{\frac{\text{l'H}}{\lim_{x \rightarrow 1}}} \lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{\frac{1}{x}}{-1} \right) = -1, \text{ proto } \lim_{x \rightarrow 1} \left(\sin \left(\pi \frac{\ln(x)}{1-x} \right) \right) = \sin(\pi \cdot (-1)) = \sin(-\pi) = 0.$$

$$35. \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{3^{2x}-1}{7x-4x+1} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{9^x-1}{7x-4 \cdot 4^x} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{9^x}{7x} \cdot \frac{1-\frac{1}{9^x}}{1-4\frac{4^x}{7^x}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\left(\frac{9}{7} \right)^x \frac{1-\frac{1}{9^x}}{1-4\left(\frac{4}{7}\right)^x} \right) = \left\langle \left\langle \frac{9}{7} > 1 \implies \left(\frac{9}{7} \right)^\infty = \infty, \left| \frac{4}{7} \right| < 1 \implies \left(\frac{4}{7} \right)^\infty = 0 \right\rangle \right\rangle \stackrel{\infty}{=} \infty.$$

$$36. \lim_{x \rightarrow \infty} (\sqrt{x^2+4x} - \sqrt{x^2+1}) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{(\sqrt{x^2+4x} - \sqrt{x^2+1})(\sqrt{x^2+4x} + \sqrt{x^2+1})}{\sqrt{x^2+4x} + \sqrt{x^2+1}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x^2+4x - (x^2+1)}{\sqrt{x^2+4x} + \sqrt{x^2+1}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{4x-1}{\sqrt{x^2+4x} + \sqrt{x^2+1}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{4x-1}{x\sqrt{1+\frac{4}{x}} + x\sqrt{1+\frac{1}{x^2}}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{4-\frac{1}{x}}{\sqrt{1+\frac{4}{x}} + \sqrt{1+\frac{1}{x^2}}} \right) = \left\langle \left\langle \frac{4-\frac{1}{\infty}}{\sqrt{1+\frac{4}{\infty}} + \sqrt{1+\frac{1}{\infty}}} = \frac{4-0}{\sqrt{1+0} + \sqrt{1+0}} = \frac{4}{1+1} \right\rangle \right\rangle = 2.$$

Protože máme stejné dominantní mocniny, je možné je i zkrátit, vyjde to nastejno:

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{4x-1}{\sqrt{x^2+4x} + \sqrt{x^2+1}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\frac{1}{x}(4x-1)}{\frac{1}{x}(\sqrt{x^2+4x} + \sqrt{x^2+1})} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{4-\frac{1}{x}}{\frac{\sqrt{x^2+4x}}{\sqrt{x^2}} + \frac{\sqrt{x^2+1}}{\sqrt{x^2}}} \right)$$

$$= \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{4 - \frac{1}{x}}{\sqrt{\frac{x^2+4x}{x^2}} + \sqrt{\frac{x^2+1}{x^2}}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{4 - \frac{1}{x}}{\sqrt{1 + \frac{4}{x}} + \sqrt{1 + \frac{1}{x^2}}} \right) = \dots$$

$$\begin{aligned} 37. \lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{\sqrt{2x-1} - 1}{x-1} \right) &= \left\langle \frac{0}{0} \Rightarrow \text{trik na } \sqrt{\quad} - \sqrt{\quad} \right\rangle = \lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{(\sqrt{2x-1} - 1)(\sqrt{2x-1} + 1)}{(x-1)(\sqrt{2x-1} + 1)} \right) \\ &= \lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{2x-1-1^2}{(x-1)(\sqrt{2x-1} + 1)} \right) = \lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{2(x-1)}{(x-1)(\sqrt{2x-1} + 1)} \right) = \lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{2}{\sqrt{2x-1} + 1} \right) \stackrel{\frac{2}{1+1}}{=} 1. \end{aligned}$$

Fungoval by i l'Hospital:

$$\lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{\sqrt{2x-1} - 1}{x-1} \right) \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{[\sqrt{2x-1} - 1]'}{[x-1]'} \right) = \lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{[2x-1]'}{2\sqrt{2x-1}} \right) = \lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{1}{\sqrt{2x-1}} \right) = 1.$$

$$38. \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{e^{x^2} - 1}{x^4} \right) \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{2x e^{x^2}}{4x^3} \right) = \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{e^{x^2}}{2x^2} \right) = \left\langle \frac{1}{0^2} = \frac{1}{0^+} \right\rangle = \infty.$$

$$39. \lim_{x \rightarrow \infty} \left[\ln \left(\frac{1 + \frac{1}{x}}{1 - \frac{1}{x}} \right) + \sin(\arctg(x)) \right] = \left\langle \ln \left(\frac{1+0}{1-0} \right) + \sin(\arctg(\infty)) \right\rangle = \ln(1) + \sin\left(\frac{\pi}{2}\right) = 0 + 1 = 1.$$

$$40. \lim_{x \rightarrow 1} \left(e^{\frac{\sin(\pi x)}{x-1}} \right) = \left\langle e^{\frac{0}{0}} \right\rangle.$$

Toto volá po l'Hospitalovi, ale ten lze aplikovat jen na zlomky. Limitu zlomku dostaneme, když vytáhneme exponenciálu coby vnější funkci z limity neboli když se podíváme jen na její argument.

$$\lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{\sin(\pi x)}{x-1} \right) \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{\pi \cos(\pi x)}{1} \right) = -\pi, \text{ proto } \lim_{x \rightarrow 1} \left(e^{\frac{\sin(\pi x)}{x-1}} \right) = e^{-\pi}.$$

$$\begin{aligned} 41. \lim_{x \rightarrow (\pi/2)} \left(\frac{\ln(x)}{1 - \sin(x)} \right) &= \left\langle \frac{\ln(\pi/2)}{0} \right\rangle \\ &= \left\langle \sin(x) \leq 1 \Rightarrow 1 - \sin(x) \geq 0 \Rightarrow 1 - \sin(x) \rightarrow 0^+; \frac{\pi}{2} > 1 \Rightarrow \ln\left(\frac{\pi}{2}\right) > 0 \right\rangle \stackrel{\frac{+}{0^+}}{=} \infty. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 42. \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{e^{\sqrt{x}}}{x-2} \right) &\stackrel{\frac{\infty}{\infty}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{[e^{\sqrt{x}}]'}{[x-2]'} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{e^{\sqrt{x}}[\sqrt{x}]'}{1} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{e^{\sqrt{x}}}{2\sqrt{x}} \right) \\ &\stackrel{\frac{\infty}{\infty}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{[e^{\sqrt{x}}]'}{[2\sqrt{x}]'} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{e^{\sqrt{x}} \frac{1}{2\sqrt{x}}}{\frac{2}{2\sqrt{x}}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{2} e^{\sqrt{x}} \right) = \infty. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 43. \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(x \ln \left(\frac{1}{x} + 1 \right) \right) &= \left\langle 0 \cdot \ln(\infty + 1) = 0 \cdot \ln(\infty) = 0 \cdot \infty \right\rangle = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\ln \left(\frac{1}{x} + 1 \right)}{\frac{1}{x}} \right) \\ &\stackrel{\frac{\infty}{\infty}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\frac{1}{1/x+1} \cdot \frac{-1}{x^2}}{\frac{-1}{x^2}} \right) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{1}{\frac{1}{x} + 1} \right) \stackrel{\frac{1}{\infty}}{=} 0. \end{aligned}$$

$$44. \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\ln(x^2)}{\frac{\cos(x)-1}{x} + 1} \right) = \left\langle \frac{\ln(0^+)}{\frac{1-1}{0} + 1} = \frac{-\infty}{0 + 1} \right\rangle.$$

Nejjednodušší je zkusit ten malý neurčitý zlomek spočítat zvlášť.

$$\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\cos(x) - 1}{x} \right) \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\sin(x)}{1} \right) = 0, \text{ proto } \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\ln(x^2)}{\frac{\cos(x)-1}{x} + 1} \right) = \left\langle \frac{-\infty}{0+1} \right\rangle = -\infty.$$

$$45. \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{1}{x} - \frac{1}{x^3} \right) = \left\langle \frac{1}{0} - \frac{1}{0^3} = \frac{1}{0} - \frac{1}{0} \right\rangle. \quad \text{Zkusíme jednostranné limity:}$$

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{1}{x} - \frac{1}{x^3} \right) = \left\langle \frac{1}{0^+} - \frac{1}{(0^+)^3} = \frac{1}{0^+} - \frac{1}{0^+} = \infty - \infty \right\rangle = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{x^2 - 1}{x^3} \right) = \left\langle \frac{-1}{(0^+)^3} = -\frac{1}{0^+} \right\rangle = -\infty.$$

$$\text{Podobně } \lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{1}{x} - \frac{1}{x^3} \right) = \lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{x^2 - 1}{x^3} \right) = \left\langle \frac{-1}{(0^-)^3} = -\frac{1}{0^-} \right\rangle = \infty.$$

Protože limity zleva a zprava nesouhlasí, $\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{1}{x} - \frac{1}{x^3} \right)$ neexistuje.

$$46. \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x - \arctg(x)}{x^2} \right) = \left\langle \frac{\infty - \pi/2}{\infty} = \frac{\infty}{\infty} \Rightarrow \text{l'H} \right\rangle = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{[x - \arctg(x)]'}{[x^2]'} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{1 - \frac{1}{x^2+1}}{2x} \right)$$

$$= \frac{1}{2} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x}{x^2 + 1} \right) = \frac{1}{2} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{x + \frac{1}{x}} \right) = \left\langle \frac{1}{\infty+0} = \frac{1}{\infty} \right\rangle = 0.$$

Poznámka: Zde není l'Hospital ta nejlepší volba.

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x - \operatorname{arctg}(x)}{x^2} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{x} - \frac{\operatorname{arctg}(x)}{x^2} \right) = \left\langle \frac{1}{\infty} - \frac{\pi/2}{\infty} \right\rangle = 0.$$

$$47. \lim_{x \rightarrow \infty} ((x+1)^{1/\ln(x)}) \stackrel{\infty^0}{=} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(e^{\frac{\ln(x+1)}{\ln(x)}} \right) = e^{\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\ln(x+1)}{\ln(x)} \right)}.$$

$$\text{Teď } \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\ln(x+1)}{\ln(x)} \right) \stackrel{\frac{\infty}{\infty}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\frac{1}{x+1}}{\frac{1}{x}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x}{x+1} \right) \stackrel{\frac{\infty}{\infty}}{=} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{1 + \frac{1}{x}} \right) \stackrel{\frac{1}{1+0}}{=} 1,$$

$$\text{proto } \lim_{x \rightarrow \infty} ((x+1)^{1/\ln(x)}) = e^{\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\ln(x+1)}{\ln(x)} \right)} = e^1 = e.$$

$$48. \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\sqrt{x^3 + 4x^2} - \sqrt{x^3 + 1}}{\sqrt{x} + 1} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{(\sqrt{x^3 + 4x^2} - \sqrt{x^3 + 1})(\sqrt{x^3 + 4x^2} + \sqrt{x^3 + 1})}{(\sqrt{x} + 1)(\sqrt{x^3 + 4x^2} + \sqrt{x^3 + 1})} \right) \\ = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{4x^2 - 1}{(\sqrt{x} + 1)(\sqrt{x^3 + 4x^2} + \sqrt{x^3 + 1})} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{4x^2 - 1}{\sqrt{x}(1 + \frac{1}{\sqrt{x}})x^{3/2}(\sqrt{1 + \frac{4}{x}} + \sqrt{1 + \frac{1}{x^3}})} \right) \\ = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x^2(4 - \frac{1}{x^2})}{x^2(1 + \frac{1}{\sqrt{x}})(\sqrt{1 + \frac{4}{x}} + \sqrt{1 + \frac{1}{x^3}})} \right) = \left\langle \frac{4-0}{(1+0)(\sqrt{1+0} + \sqrt{1+0})} \right\rangle = 2.$$

$$49. \lim_{x \rightarrow 0^+} (x\sqrt{1-x}) = \lim_{x \rightarrow 0^+} ((1-x)^{1/x}) \stackrel{\frac{1}{\infty}}{=} \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(e^{\frac{\ln(1-x)}{x}} \right) = e^{\lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\ln(1-x)}{x} \right)}.$$

$$\text{Teď } \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\ln(1-x)}{x} \right) \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{-1}{1-x} \right) = -1, \quad \text{proto } \lim_{x \rightarrow 0^+} (x\sqrt{1-x}) = e^{\lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\ln(1-x)}{x} \right)} = e^{-1}.$$

$$50. \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\operatorname{arctg}^3(2x)}{\ln^3(x+1)} \right) = \left\langle \frac{0}{0} \Rightarrow \text{l'H, moment} \right\rangle = \left[\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\operatorname{arctg}(2x)}{\ln(x+1)} \right) \right]^3 \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{l'H}} \left[\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{[\operatorname{arctg}(2x)]'}{[\ln(x+1)]'} \right) \right]^3 \\ = \left[\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\frac{1}{4x^2+1} \cdot 2}{\frac{1}{x+1}} \right) \right]^3 = [2]^3 = 8. \text{ Masochisti si zkusí aplikovat l'Hospitala na tu původní limitu.}$$

$$51. \lim_{x \rightarrow 0^+} (\sin(x)^{\sin(x)}) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(e^{\sin(x) \ln(\sin(x))} \right) = e^{\lim_{x \rightarrow 0^+} (\sin(x) \ln(\sin(x)))} = \left\langle 0 \cdot \ln(0^+) = -0 \cdot \infty \right\rangle.$$

Co přesuneme do jmenovatele? $\ln(\sin(x))$ už je dost komplikovaný a při přesunu dolů by se ještě zhoršil na $[\ln(\sin(x))]^{-1}$. Na druhou stranu když se to nechá nahoře, tak ten logaritmus l'Hospitalem zmizí. Lepší je tedy dát dolů ten sinus.

$$\text{Teď } \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\ln(\sin(x))}{(\sin(x))^{-1}} \right) \stackrel{\frac{\infty}{\infty}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{[\ln(\sin(x))]'}{[(\sin(x))^{-1}]'} \right) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\frac{1}{\sin(x)} \cos(x)}{-\sin(x)^{-2} \cos(x)} \right) = \lim_{x \rightarrow 0^+} (-\sin(x)) = 0.$$

$$\text{Proto } \lim_{x \rightarrow 0^+} (\sin(x)^{\sin(x)}) = e^{\lim_{x \rightarrow 0^+} (\sin(x) \ln(\sin(x)))} = e^0 = 1.$$

$$52. \lim_{x \rightarrow \infty} \left(e^x \sin\left(\frac{1}{x}\right) \right) = \left\langle e^\infty \cdot \sin(0) = \infty \cdot 0 \right\rangle = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\sin\left(\frac{1}{x}\right)}{e^{-x}} \right) \stackrel{\frac{0}{\infty}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{[\sin\left(\frac{1}{x}\right)]'}{[e^{-x}]'} \right) \\ = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\cos\left(\frac{1}{x}\right) \cdot \frac{-1}{x^2}}{-e^{-x}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{e^x \cos\left(\frac{1}{x}\right)}{x^2} \right) \stackrel{\frac{\infty \cdot 1}{\infty}}{=} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\cos\left(\frac{1}{x}\right) \right) \cdot \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{e^x}{x^2} \right) \\ \stackrel{\frac{\infty}{\infty}}{\text{l'H}} 1 \cdot \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{[e^x]'}{[x^2]'} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{e^x}{2x} \right) \stackrel{\frac{\infty}{\infty}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{[e^x]'}{[2x]'} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{e^x}{2} \right) = \infty.$$

$$53. \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\arcsin(2\sqrt{x})}{\sqrt{x-x^2}} \right) \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{[\arcsin(2\sqrt{x})]'}{[\sqrt{x-x^2}]'} \right) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\frac{1}{\sqrt{1-(2\sqrt{x})^2}} [2\sqrt{x}]'}{\frac{1}{2\sqrt{x-x^2}} [x-x^2]'} \right) \\ = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\frac{1}{\sqrt{1-4x}} \frac{1}{\sqrt{x}}}{\frac{1}{2\sqrt{x-x^2}} (1-2x)} \right) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{2\sqrt{x-x^2}}{\sqrt{x}\sqrt{1-4x}(1-2x)} \right) = \left\langle \frac{0}{0} \Rightarrow \text{zkus algebru} \right\rangle \\ = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{2\sqrt{x}\sqrt{1-x}}{\sqrt{x}\sqrt{1-4x}(1-2x)} \right) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{2\sqrt{1-x}}{\sqrt{1-4x}(1-2x)} \right) = 2.$$

Poznámka: Po prvním l'Hospitalovi jsme dostali $\frac{0}{0}$, bylo tedy možné znovu použít l'Hospitala. Zkuste to, je to hrůzné. Ukazuje to, že než se pokusíme o nějakou metodu, vyplatí se zjednodušit co nejvíce zkoumaný výraz.

$$54. \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\left(\frac{1}{x} \right)^{\sin(x)} \right) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(e^{\sin(x) \ln\left(\frac{1}{x}\right)} \right) = e^{\lim_{x \rightarrow 0^+} (-\sin(x) \ln(x))} = \left\langle\left\langle -0 \cdot \ln(0^+) = 0 \cdot \infty \right\rangle\right\rangle.$$

Jednu část je třeba přesunout do jmenovatele, zkusíme ten sinus. Proč? Protože pak nahoře zůstane jen logaritmus, tudíž ho derivace zabije. $\sin^{-1}$ se sice derivací zkomplikuje, ale snad to půjde udolat.

$$\begin{aligned} \text{Teď } \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{-\ln(x)}{(\sin(x))^{-1}} \right) &\stackrel{\infty}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{[-\ln(x)]'}{[(\sin(x))^{-1}]'} \right) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{-\frac{1}{x}}{-(\sin(x))^{-2} \cos(x)} \right) \\ &= \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\sin^2(x)}{x \cos(x)} \right) \stackrel{0}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{2 \sin(x) \cos(x)}{\cos(x) - x \sin(x)} \right) = \frac{0}{1} = 0. \end{aligned}$$

Tu problémovou limitu po prvním l'Hospitalovi lze také udělat takto:

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\sin^2(x)}{x \cos(x)} \right) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\sin(x)}{x} \cdot \frac{\sin(x)}{\cos(x)} \right) = 1 \cdot 0 = 0.$$

$$\text{Teď hlavně dosadit zpět do exponenciály: } \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\left(\frac{1}{x} \right)^{\sin(x)} \right) = e^{\lim_{x \rightarrow 0^+} (\sin(x) \ln\left(\frac{1}{x}\right))} = e^0 = 1.$$

$$55. \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x^a}{x-1} \right) = \left\langle\left\langle \frac{\infty^a}{\infty} \right\rangle\right\rangle. \text{ Hodnota } \infty^a \text{ závisí na znaménku } a, \text{ navíc } \infty^0 \text{ je neurčitý výraz.}$$

$$\text{Případy: } a < 0: \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x^a}{x-1} \right) = \left\langle\left\langle \frac{1/\infty}{\infty} = \frac{0}{\infty} \right\rangle\right\rangle = 0.$$

$$a = 0: \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x^a}{x-1} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{x-1} \right) \stackrel{\infty}{=} 0.$$

$$a > 0: \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x^a}{x-1} \right) \stackrel{\infty}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow \infty} (a x^{a-1}) = \left\langle\left\langle a \cdot \infty^{a-1} \right\rangle\right\rangle = \begin{cases} 0, & a \in (0, 1); \\ 1, & a = 1; \\ \infty, & a > 1. \end{cases}$$

Teď se zase počítal zvlášť případ $a = 1$, protože ∞^0 je neurčitý výraz.

$$\text{Tedy } \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x^a}{x-1} \right) = \begin{cases} 0, & a < 1; \\ 1, & a = 1; \\ \infty, & a > 1. \end{cases} \quad \text{Tohle by jste si měli umět tipnout.}$$

$$56. \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\arctg(a/x)}{\sin(x)} \right) = \left\langle\left\langle \frac{\arctg(a/0^+)}{0^+} \right\rangle\right\rangle. \text{ Hodnota } a/0^+ \text{ závisí na znaménku } a, \text{ pro } a = 0 \text{ vyjde neučitý výraz.}$$

$$\text{Případy: } a < 0: \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\arctg(a/x)}{\sin(x)} \right) = \left\langle\left\langle \frac{\arctg(-\infty)}{0^+} = \frac{-\pi/2}{0^+} \right\rangle\right\rangle = -\infty.$$

$$a = 0: \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\arctg(a/x)}{\sin(x)} \right) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\arctg(0)}{\sin(x)} \right) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{0}{\sin(x)} \right) = \lim_{x \rightarrow 0^+} (0) = 0.$$

$$a > 0: \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\arctg(a/x)}{\sin(x)} \right) = \left\langle\left\langle \frac{\arctg(\infty)}{0^+} = \frac{\pi/2}{0^+} \right\rangle\right\rangle = \infty.$$

$$\text{Tedy } \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\arctg(a/x)}{\sin(x)} \right) = \begin{cases} -\infty, & a < 0; \\ 0, & a = 0; \\ \infty, & a > 0. \end{cases}$$

$$57. \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{e^{ax}}{1-ax} \right) = \left\langle\left\langle \frac{e^{a \cdot \infty}}{1-a \cdot \infty} \right\rangle\right\rangle. \text{ Hodnota } a \cdot \infty \text{ závisí na hodnotě } a, \text{ pro } a = 0 \text{ vyjde neurčitý výraz.}$$

$$\text{Případy: } a < 0: \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{e^{ax}}{1-ax} \right) = \left\langle\left\langle \frac{e^{-\infty}}{1+\infty} = \frac{0}{\infty} \right\rangle\right\rangle = 0.$$

$$a = 0: \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{e^{ax}}{1-ax} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{e^0}{1} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} (1) = 1.$$

$$a > 0: \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{e^{ax}}{1-ax} \right) = \left\langle\left\langle \frac{e^{\infty}}{\infty} = \frac{\infty}{\infty} \right\rangle\right\rangle \Rightarrow \text{l'H} = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{a e^{ax}}{-a} \right) = -\infty.$$

$$\text{Tedy } \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{e^{ax}}{1-ax} \right) = \begin{cases} 0, & a < 0; \\ 1, & a = 0; \\ -\infty, & a > 0. \end{cases}$$

58. $\lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{\ln(x+a)}{x-1} \right) = \left\langle \left\langle \frac{\ln((1+a)^+)}{0^+} \right\rangle \right\rangle$. Výsledek závisí na znaménku čitatele.

Případy: $-1 \leq a < 0$: pak $a+1 \in \langle 0, 1 \rangle$, tedy $\ln(a+1) < 0$ a $\lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{\ln(x+a)}{x-1} \right) \stackrel{\frac{0^-}{0^+}}{=} -\infty$.

$a = 0$: $\lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{\ln(x+a)}{x-1} \right) = \lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{\ln(x)}{x-1} \right) \stackrel{0}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{1}{x} \right) = 1$.

$a > 0$: pak $a+1 > 1$, tedy $\ln(a+1) > 0$ a $\lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{\ln(x+a)}{x-1} \right) \stackrel{\frac{0^+}{0^+}}{=} \infty$.

Tedy $\lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{e^{ax}}{1-ax} \right) = \begin{cases} -\infty, & a < 0; \\ 1, & a = 0; \\ \infty, & a > 0. \end{cases}$

59. $\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\ln(x)}{x^a} \right) = \left\langle \left\langle \frac{\infty}{\infty^a} \right\rangle \right\rangle$.

Aby šel použít l'Hospital, muselo by platit $\infty^a = \infty$. To určitě platí pro $a > 0$, pak

$\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\ln(x)}{x^a} \right) \stackrel{\infty}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{a x^a} \right) = 0$.

Protože je obecně ∞^0 neurčitý výraz, mohlo by i zde vyjít nekonečno, takže se podíváme, zda pro $a = 0$ také vyjde neurčitý podíl: $\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\ln(x)}{x^a} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\ln(x)}{1} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} (\ln(x))$. Nevyšel.

Takže jediný l'Hospitalův případ je $a > 0$ vyřešený výše.

60. $\lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{\sin(a\pi x)}{x-1} \right) = \left\langle \left\langle \frac{\sin(a\pi)}{0} \right\rangle \right\rangle$. Jediný výraz, který má ve jmenovateli nulu a může vést na konvergenci, je když je také nula v čitateli. To se stane, když je a celé číslo. Pak

$\lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{\sin(a\pi x)}{x-1} \right) \stackrel{0}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{a \cos(a\pi x)}{1} \right) = a \cos(a\pi) = a(-1)^a$.

61. $\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x+1}{e^{cx}} \right) = \left\langle \left\langle \frac{\infty}{e^{c \cdot \infty}} \right\rangle \right\rangle$. Jediný výraz, který má v čitateli nekonečno a může vést na konvergenci, je když

je také nekonečno ve jmenovateli. To se stane, když je $c > 0$. Pak $\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x+1}{e^{cx}} \right) \stackrel{\infty}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{c e^{cx}} \right) \stackrel{\frac{1}{\infty}}{=} 0$.

62. $\lim_{x \rightarrow 1^+} ((ax-2) \ln(x-1)) = \left\langle \left\langle (a-2) \ln(0^+) = -(a-2) \cdot \infty \right\rangle \right\rangle$. Jediná možnost, jak dostat konvergenci ze součinu, kde je jedna část nekonečná, je zařídit, aby druhá byla nulová. To se stane, když je $a = 2$. Pak

$\lim_{x \rightarrow 1^+} ((ax-2) \ln(x-1)) \stackrel{0 \cdot \infty}{=} \lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{\ln(x-1)}{\frac{1}{2x-2}} \right) \stackrel{\infty}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{\frac{1}{x-1}}{\frac{2}{(2x-2)^2}} \right) = \lim_{x \rightarrow 1^+} (2(x-1)) = 0$.

63. $\lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{\ln(x+b)}{(x-1)^2} \right) = \left\langle \left\langle \frac{\ln(1+b)}{0^+} \right\rangle \right\rangle$. Pro $b < -1$ zadaná limita vůbec nemá smysl. Omezíme se tedy na $b \geq -1$.

Jediný výraz, který má ve jmenovateli nulu a může vést na konvergenci, je když je také nula v čitateli. To se stane, když je $b = 0$. Pak

$\lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{\ln(x+b)}{(x-1)^2} \right) = \lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{\ln(x)}{(x-1)^2} \right) \stackrel{0}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{\frac{1}{x}}{2(x-1)} \right) \stackrel{\frac{1}{0^+}}{=} \infty$.

Takže limita nekonverguje pro žádnou hodnotu b .

64. $D(f) = (-\infty, 1)$.

$\lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x)) = \left\langle \left\langle \frac{e^\infty}{\sqrt{\infty}} = \infty \implies \text{l'H} \right\rangle \right\rangle = \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(\frac{-e^{-x}}{\frac{1}{2\sqrt{1-x}}} \right) = \lim_{x \rightarrow -\infty} (2\sqrt{1-x} e^{-x}) \stackrel{\infty \cdot e^\infty}{=} \infty$.

Trik: $\lim_{x \rightarrow -\infty} \left(\frac{e^{-x}}{\sqrt{1-x}} \right) = \left| \begin{array}{l} y = -x \\ x \rightarrow -\infty \implies y \rightarrow \infty \end{array} \right| = \lim_{y \rightarrow \infty} \left(\frac{e^y}{\sqrt{1+y}} \right) = \left\langle \left\langle \frac{\infty}{\infty} \implies \text{l'H} \right\rangle \right\rangle = \dots$

$\lim_{x \rightarrow 1^-} (f(x)) = \left\langle \left\langle \frac{e^{-1}}{\sqrt{0^+}} = \frac{e^{-1}}{0^+}, e^{-1} > 0 \right\rangle \right\rangle = \infty$.

65. $D(f) = (3, \infty)$. $\lim_{x \rightarrow 3^+} (f(x)) = \left\langle \left\langle \frac{\ln(0^+)}{9-9^+} = \frac{-\infty}{0^-} \right\rangle \right\rangle = \infty$.

$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) = \left\langle \left\langle \frac{\ln(\infty)}{9-\infty} = \frac{\infty}{-\infty} \implies \text{l'H} \right\rangle \right\rangle = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\frac{2}{2x-6}}{-2x} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{-x(2x-6)} \right) = \left\langle \left\langle \frac{1}{-\infty \cdot \infty} = -\frac{1}{\infty} \right\rangle \right\rangle = 0$.

66. $D(f) = (-\infty, 2) \cup (2, \infty)$.

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\operatorname{arctg} \left(\frac{x}{2 - \frac{4}{x}} \right) \right) = \left\langle \frac{\infty}{2-0} \implies \operatorname{arctg}(\infty) \right\rangle = \frac{\pi}{2};$$

$$\lim_{x \rightarrow 2^+} (f(x)) = \left\langle \frac{4}{0^+} \implies \operatorname{arctg}(\infty) \right\rangle = \frac{\pi}{2};$$

$$\lim_{x \rightarrow 2^-} (f(x)) = \left\langle \frac{4}{0^-} \implies \operatorname{arctg}(-\infty) \right\rangle = -\frac{\pi}{2}. \quad \text{Vidíme, že oboustranná } \lim_{x \rightarrow 2} (f(x)) \text{ neexistuje.}$$

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x)) = \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(\operatorname{arctg} \left(\frac{x}{2 - \frac{4}{x}} \right) \right) = \left\langle -\frac{\infty}{2-0} \implies \operatorname{arctg}(-\infty) \right\rangle = -\frac{\pi}{2}.$$

67. $D(f) = (-\infty, 0) \cup (0, \infty)$ neboť $1 + \sin(x) \geq 0$ vždy.

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) = \left\langle \frac{\text{omez}}{\infty} \right\rangle = 0;$$

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} (f(x)) \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{[1 - \sqrt{1 + \sin(x)}]'}{[x^3]'} \right) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{-\frac{\cos(x)}{2\sqrt{1 + \sin(x)}}}{3x^2} \right) = - \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\cos(x)}{6x^2 \sqrt{1 + \sin(x)}} \right) \stackrel{\frac{1}{0^+}}{=} -\infty.$$

Derivace nebyla moc pěkná, pro odmocniny většinou lépe funguje její odstranění, zkusíme to u příští limity.

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 0^-} (f(x)) &= \left\langle \frac{0}{0}, \text{ trik pro } \sqrt{} - \sqrt{} \right\rangle = \lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{(1 - \sqrt{1 + \sin(x)})(1 + \sqrt{1 + \sin(x)})}{x^3(1 + \sqrt{1 + \sin(x)})} \right) \\ &= \lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{-\sin(x)}{x^3(1 + \sqrt{1 + \sin(x)})} \right) \stackrel{\frac{0}{0}}{=} \lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{-1}{1 + \sqrt{1 + \sin(x)}} \right) \cdot \lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{\sin(x)}{x^3} \right) \\ &\stackrel{\frac{0}{0}}{\text{l'H}} -\frac{1}{2} \cdot \lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{[\sin(x)]'}{[x^3]'} \right) = -\frac{1}{2} \lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{\cos(x)}{3x^2} \right) \stackrel{\frac{1}{0^+}}{=} -\infty. \end{aligned}$$

Kupodivu to bylo horší než l'Hospital. Porovnáním máme oboustrannou $\lim_{x \rightarrow 0} (f(x)) = -\infty$.

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x)) = \left\langle \frac{\text{omez}}{-\infty} \right\rangle = 0.$$

68. $D(f) = (-\infty, 0) \cup (1, \infty)$ protože tam $\frac{x}{x-1} > 0$.

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\ln \left(\frac{1}{1-1/x} \right) \right) = \ln(1) = 0;$$

$$\lim_{x \rightarrow 1^+} (f(x)) = \left\langle \ln \left(\frac{1}{0^+} \right) \right\rangle \stackrel{\ln(\infty)}{=} \infty;$$

$$\lim_{x \rightarrow 0^-} (f(x)) = \left\langle \ln \left(\frac{0^-}{-1} \right) \right\rangle \stackrel{\ln(0^+)}{=} -\infty;$$

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x)) = \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(\ln \left(\frac{1}{1-1/x} \right) \right) = \ln(1) = 0.$$

$$\begin{aligned} \text{69. } D(f) &= \mathbb{R}. \quad \lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) \stackrel{\infty \cdot 0}{=} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\pi - 2 \operatorname{arctg}(x)}{\frac{1}{x}} \right) \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{[\pi - 2 \operatorname{arctg}(x)]'}{[x^{-1}]'} \right) \\ &= \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\frac{-2}{x^2+1}}{\frac{-1}{x^2}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{2x^2}{x^2+1} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{2}{1+\frac{1}{x^2}} \right) = 2; \end{aligned}$$

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x)) \stackrel{(-\infty) \cdot 2\pi}{=} -\infty.$$

70. $D(f) = (-\infty, 0) \cup \langle \frac{2}{3}, \infty \rangle$;

protože $-1 \leq \frac{1-x}{1-2x} \implies (-\infty, \frac{1}{2}) \cup \langle \frac{2}{3}, \infty \rangle$ a $\frac{1-x}{1-2x} \leq 1 \implies (-\infty, 0) \cup (\frac{1}{2}, \infty)$.

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\arccos \left(\frac{\frac{1-x}{1-2x} - 1}{\frac{1}{x} - 2} \right) \right) = \arccos \left(\frac{1}{2} \right) = \frac{\pi}{3};$$

$$\lim_{x \rightarrow \frac{2}{3}^+} (f(x)) = \arccos(-1) = \pi;$$

$$\lim_{x \rightarrow 0^-} (f(x)) = \arccos(1) = 0;$$

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x)) = \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(\arccos \left(\frac{\frac{1}{x} - 1}{\frac{1}{x} - 2} \right) \right) = \arccos \left(\frac{1}{2} \right) = \frac{\pi}{3}.$$

71. $f(x) = e^{\frac{\ln(\operatorname{arctg}(x))}{x}} \implies D(f) = (0, \infty)$ protože tam $\operatorname{arctg}(x) > 0$.

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) = e^{\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\ln(\operatorname{arctg}(x))}{x} \right)} = \left\langle \frac{\ln(\pi/2)}{\infty} \right\rangle = e^0 = 1;$$

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} (f(x)) = e^{\lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\ln(\operatorname{arctg}(x))}{x} \right)} = \left\langle \left\langle \frac{\ln(0^+)}{0^+} = \frac{-\infty}{0^+} \implies e^{-\infty} \right\rangle \right\rangle = 0.$$

72. $D(f) = (0, \frac{1}{e}) \cup (\frac{1}{e}, \infty)$ protože $\ln(x) \neq -1 \implies x \neq e^{-1}$.

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) \stackrel{\infty}{\underset{\text{l'H}}{=}} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{[\ln(x^2 + 1)]'}{[\ln(x) + 1]'} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\frac{2x}{x^2+1}}{\frac{1}{x}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{2x^2}{x^2 + 1} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{2}{1 + \frac{1}{x^2}} \right) \stackrel{\frac{2}{1+0}}{=} 2;$$

$$\lim_{x \rightarrow (1/e)^+} (f(x)) = \left\langle \left\langle \frac{\ln(1/e^2+1)}{0^+}, \ln(\frac{1}{e^2} + 1) > 0 \right\rangle \right\rangle = \infty;$$

$$\lim_{x \rightarrow (1/e)^-} (f(x)) = \left\langle \left\langle \frac{\ln(1/e^2+1)}{0^-}, \ln(\frac{1}{e^2} + 1) > 0 \right\rangle \right\rangle = -\infty. \quad \text{Oboustranná } \lim_{x \rightarrow (1/e)} (f(x)) \text{ neexistuje.}$$

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} (f(x)) \stackrel{\frac{0}{-\infty+1}}{=} 0.$$

73. $f(x) = e^{\frac{\ln[\arccos(x)]}{x+1}} \implies D(f) = (-1, 1)$

protože $x \neq -1$, $\arccos \implies x \in (-1, 1)$, $\arccos(x) > 0 \implies x \neq 1$.

$$\lim_{x \rightarrow 1^-} (f(x)) = e^{\lim_{x \rightarrow 1^-} \left(\frac{\ln[\arccos(x)]}{x+1} \right)} = \left\langle \left\langle \frac{\ln(0^+)}{2} = \frac{-\infty}{2} \implies e^{-\infty} \right\rangle \right\rangle = 0;$$

$$\lim_{x \rightarrow (-1)^+} (f(x)) = e^{\lim_{x \rightarrow (-1)^+} \left(\frac{\ln[\arccos(x)]}{x+1} \right)} = \left\langle \left\langle \frac{\ln(\pi)}{0^+}, \ln(\pi) > 0 \implies e^{\infty} \right\rangle \right\rangle = \infty.$$

74. $D(f) = (-\infty, 0) \cup (1, \infty)$ protože tam $x^2 - x > 0$.

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) \stackrel{\infty}{\underset{\text{l'H}}{=}} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{[2^x - 1]'}{[\sqrt{x^2 - x}]'} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\ln(2)2^x}{\frac{2x-1}{2\sqrt{x^2-x}}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{2 \ln(2)2^x \sqrt{x^2 - x}}{2x - 1} \right)$$

$$= \lim_{x \rightarrow \infty} (2 \ln(2)2^x) \cdot \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\sqrt{1 - \frac{1}{x}}}{2 - \frac{1}{x}} \right) = \left\langle \left\langle 2^{\infty} \frac{\sqrt{1-0}}{2-0}, \ln(2) > 0 \right\rangle \right\rangle = \infty;$$

$$\lim_{x \rightarrow 1^+} (f(x)) \stackrel{\frac{1}{0^+}}{=} \infty;$$

$$\lim_{x \rightarrow 0^-} (f(x)) \stackrel{\frac{0}{\text{l'H}}}{=} \lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{[2^x - 1]'}{[\sqrt{x^2 - x}]'} \right) = \lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{\ln(2)2^x}{\frac{2x-1}{2\sqrt{x^2-x}}} \right) = \lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{2 \ln(2)2^x \sqrt{x^2 - x}}{2x - 1} \right) = \left\langle \left\langle \frac{2 \ln(2) \cdot 0}{-1} \right\rangle \right\rangle = 0;$$

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x)) = \left\langle \left\langle \frac{2^{-\infty} - 1}{(-\infty)^2 - (-\infty)} = \frac{0-1}{\infty+\infty} = \frac{-1}{\infty} \right\rangle \right\rangle = 0.$$

75. $f(x) = \frac{e^{x \ln[\cosh(\frac{1}{x})]}}{\operatorname{arctg}(x)} \implies D(f) = (-\infty, 0) \cup (0, \infty)$

protože $\operatorname{arctg}(x) \neq 0 \implies x \neq 0$, $\cosh(1/x) > 0$ vždy.

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) = \left\langle \left\langle \frac{e^{\infty \cdot \ln(\cosh(1/\infty))}}{\operatorname{arctg}(\infty)} = \frac{e^{\infty \cdot \ln(\cosh(0))}}{\pi/2} = \frac{2}{\pi} e^{\infty \cdot \ln(1)} = \frac{2}{\pi} e^{\infty \cdot 0} \right\rangle \right\rangle$$

nejprve musíme najít limitu v exponenciále.

$$\text{Máme } \lim_{x \rightarrow \infty} (x \ln[\cosh(\frac{1}{x})]) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\ln[\cosh(\frac{1}{x})]}{\frac{1}{x}} \right) \stackrel{\frac{0}{\text{l'H}}}{=} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\frac{\sinh(1/x) \cdot (-1)}{\cosh(1/x) \cdot x^2}}{\frac{-1}{x^2}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} (\operatorname{tgh}(\frac{1}{x})) = \operatorname{tgh}(0) = 0,$$

$$\text{proto } \lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) = \frac{2}{\pi} e^0 = \frac{2}{\pi}.$$

L'Hospital se dá zjednodušit trikem, ukážeme to u další limity.

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} (f(x)) = \left\langle \left\langle \frac{e^{0 \cdot \ln(\cosh(1/0^+))}}{\operatorname{arctg}(0^+)} = \frac{e^{0 \cdot \ln(\cosh(\infty))}}{0^+} = \frac{e^{0 \cdot \ln(\infty)}}{0^+} = \frac{e^{0 \cdot \infty}}{0^+} \right\rangle \right\rangle$$

nejprve musíme najít limitu v exponenciále.

$$\text{Máme } \lim_{x \rightarrow 0^+} (x \ln[\cosh(\frac{1}{x})]) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\ln[\cosh(\frac{1}{x})]}{\frac{1}{x}} \right) = \left| x \rightarrow 0^+ \implies y \rightarrow \infty \right| = \lim_{y \rightarrow \infty} \left(\frac{\ln[\cosh(y)]}{y} \right)$$

$$\stackrel{\infty}{\underset{\text{l'H}}{=}} \lim_{y \rightarrow \infty} \left(\frac{\frac{\sinh(y)}{\cosh(y)}}{1} \right) = \lim_{y \rightarrow \infty} (\operatorname{tgh}(y)) = 1, \quad \text{proto } \lim_{x \rightarrow 0^+} (f(x)) \stackrel{\frac{e^1}{0^+}}{=} \infty;$$

$$\lim_{x \rightarrow 0^-} (f(x)) = \left\langle \left\langle \frac{e^{0 \cdot \ln(\cosh(1/0^-))}}{\operatorname{arctg}(0^-)} = \frac{e^{0 \cdot \ln(\cosh(-\infty))}}{0^-} = \frac{e^{0 \cdot \ln(\infty)}}{0^-} = \frac{e^{0 \cdot \infty}}{0^-} \right\rangle \right\rangle$$

nejprve musíme najít limitu v exponenciále. Máme

$$\lim_{x \rightarrow 0^-} \left(x \ln \left[\cosh \left(\frac{1}{x} \right) \right] \right) = \lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{\ln \left[\cosh \left(\frac{1}{x} \right) \right]}{\frac{1}{x}} \right) = \left| x \rightarrow 0^- \implies y = \frac{1}{x} \implies y \rightarrow -\infty \right| = \lim_{y \rightarrow -\infty} \left(\frac{\ln \left[\cosh(y) \right]}{y} \right) = \dots = -1,$$

proto $\lim_{x \rightarrow 0^-} (f(x)) \stackrel{\frac{e^{-1}}{0^-}}{=} -\infty$. Vidíme, že oboustranná $\lim_{x \rightarrow 0} (f(x))$ neexistuje.

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x)) = \left\langle \left\langle \frac{e^{-\infty \cdot \ln(\cosh(-1/\infty))}}{\operatorname{arctg}(-\infty)} = \frac{e^{-\infty \cdot \ln(\cosh(0))}}{-\pi/2} = -\frac{2}{\pi} e^{-\infty \cdot \ln(1)} = -\frac{2}{\pi} e^{-\infty \cdot 0} \right\rangle \right\rangle$$

nejprve musíme najít limitu v exponenciále.

$$\text{Máme } \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(x \ln \left[\cosh \left(\frac{1}{x} \right) \right] \right) = \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(\frac{\ln \left[\cosh \left(\frac{1}{x} \right) \right]}{\frac{1}{x}} \right) \stackrel{\frac{0}{l'H}}{\lim_{x \rightarrow -\infty}} \left(\operatorname{tgh} \left(\frac{1}{x} \right) \right) = \operatorname{tgh}(0) = 0,$$

$$\text{proto } \lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x)) = \left\langle \left\langle \frac{e^0}{\operatorname{arctg}(-\infty)} = \frac{1}{-\pi/2} \right\rangle \right\rangle = -\frac{2}{\pi}.$$

76. Podmínky: $x > 0$, $x \neq a$. Proto $D(f) = \begin{cases} (0, \infty), & a \leq 0; \\ (0, a) \cup (a, \infty), & a > 0. \end{cases}$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) \stackrel{\frac{\infty}{l'H}}{\lim_{x \rightarrow \infty}} \left(\frac{1}{x} \right) = 0 \text{ pro všechna } a.$$

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} (f(x)) = \left\langle \left\langle \frac{\ln(0^+)}{0^+ - a} = \frac{-\infty}{0^+ - a} \right\rangle \right\rangle = \begin{cases} -\infty, & a \leq 0; \\ \infty, & a > 0. \end{cases}$$

Pokud $a > 0$: $\lim_{x \rightarrow a^+} (f(x)) = \left\langle \left\langle \frac{\ln(a)}{0^+} \right\rangle \right\rangle$. Zde je nutno si uvědomit, že $\ln(a) > 0$ pro $a > 1$, $\ln(a) < 0$ pro $a \in (0, 1)$

a pro $a = 1$ je to případ $\frac{0}{0}$, který se dělá l'Hospitalem: $\lim_{x \rightarrow 1^+} (f(x)) = \lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{\ln(x)}{x-1} \right) \stackrel{\frac{0}{l'H}}{\lim_{x \rightarrow 1^+}} \left(\frac{1}{x} \right) = 1$.

$$\text{Proto } \lim_{x \rightarrow a^+} (f(x)) = \begin{cases} -\infty, & a \in (0, 1); \\ 1, & a = 1; \\ \infty, & a > 1. \end{cases} \quad \text{Podobně } \lim_{x \rightarrow a^-} (f(x)) = \begin{cases} \infty, & a \in (0, 1); \\ 1, & a = 1; \\ -\infty, & a > 1. \end{cases}$$

77. $D(f) = (-\infty, 0) \cup (0, \infty)$.

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) = \left\langle \left\langle e^{1-1/\infty} = e^{1-0} \right\rangle \right\rangle = e. \quad \text{Závěr: V nekonečnu je vodorovná asymptota } y = e.$$

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} (f(x)) = \left\langle \left\langle e^{1-1/0^+} = e^{1-\infty} = e^{-\infty} \right\rangle \right\rangle = 0. \quad \text{V } x = 0 \text{ zatím není potvrzena svislá asymptota.}$$

$$\lim_{x \rightarrow 0^-} (f(x)) = \left\langle \left\langle e^{1-1/0^-} = e^{1-(-\infty)} = e^{\infty} \right\rangle \right\rangle = \infty. \quad \text{Závěr: V } x = 0 \text{ je svislá asymptota.}$$

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x)) = \left\langle \left\langle e^{1+1/\infty} = e^{1+0} \right\rangle \right\rangle = e. \quad \text{Závěr: V mínus nekonečnu je vodorovná asymptota } y = e.$$

78. $D(f) = (-\infty, 1) \cup (1, \infty)$.

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(x \frac{1 + \frac{1}{x} - \frac{1}{x^2}}{1 - \frac{1}{x}} \right) = \infty; \text{ není vodorovná, může být šikmá, zkusíme}$$

$$A = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{f(x)}{x} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x^2 + x - 1}{x^2 - x} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{1 + \frac{1}{x} - \frac{1}{x^2}}{1 - \frac{1}{x}} \right) = 1, \text{ možná je šikmá s } A = 1,$$

$$B = \lim_{x \rightarrow \infty} (f(x) - Ax) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x^2 + x - 1}{x - 1} - x \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x^2 + x - 1 - x^2 + x}{x - 1} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{2x - 1}{x - 1} \right) = 2.$$

Závěr: V nekonečnu je asymptota $y = x + 2$.

$$\lim_{x \rightarrow 1^+} (f(x)) \stackrel{\frac{1}{0^+}}{=} \infty. \quad \text{Závěr: V } x = 1 \text{ je svislá asymptota.}$$

Jen cvičně: $\lim_{x \rightarrow 1^-} (f(x)) \stackrel{\frac{1}{0^-}}{=} -\infty$; potvrzuje to nezávisle tu svislou.

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x)) = \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(x \frac{1 + \frac{1}{x} - \frac{1}{x^2}}{1 - \frac{1}{x}} \right) = -\infty; \text{ není vodorovná, může být šikmá, zkusíme}$$

$$A = \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(\frac{f(x)}{x} \right) = \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(\frac{x^2 + x - 1}{x^2 - x} \right) = \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(\frac{1 + \frac{1}{x} - \frac{1}{x^2}}{1 - \frac{1}{x}} \right) = 1, \text{ možná je šikmá s } A = 1,$$

$$B = \lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x) - Ax) = \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(\frac{x^2 + x - 1}{x - 1} - x \right) = \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(\frac{x^2 + x - 1 - x^2 + x}{x - 1} \right) = \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(\frac{2x - 1}{x - 1} \right) = 2.$$

Závěr: V mínus nekonečnu je asymptota $y = x + 2$.

79. $D(f) = (-\infty, 1) \cup (1, \infty)$.

$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) = \lim_{x \rightarrow \infty} (2x - 1 + \frac{1}{x-1}) = \infty$; není vodorovná, může být šikmá, zkusíme

$A = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{f(x)}{x} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(2 - \frac{1}{x} + \frac{1}{x(x-1)} \right) = 2$, možná je šikmá s $A = 2$,

$B = \lim_{x \rightarrow \infty} (f(x) - Ax) = \lim_{x \rightarrow \infty} (2x - 1 + \frac{1}{x-1} - 2x) = -1$. Závěr: V nekonečnu je asymptota $y = 2x - 1$.

$\lim_{x \rightarrow 1^+} (f(x)) \stackrel{1+\frac{1}{0^+}}{=} \infty$. Závěr: V $x = 1$ je svislá asymptota.

Jen cvičně: $\lim_{x \rightarrow 1^-} (f(x)) \stackrel{1+\frac{1}{0^-}}{=} -\infty$; potvrzuje to nezávisle tu svislou.

$\lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x)) = \lim_{x \rightarrow -\infty} (-1 + \frac{1}{x-1}) = -1$. Závěr: V mínus nekonečnu je vodorovná asymptota $y = -1$.

80. $D(f) = (0, \infty)$ protože $e^x > 0$, je $x e^x > 0 \iff x > 0$.

$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) \stackrel{\ln(\infty)}{=} \infty$; není vodorovná, může být šikmá, zkusíme

$A = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{f(x)}{x} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\ln(x e^x)}{x} \right) \stackrel{\frac{\infty}{\infty}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{e^x(x+1)}{x e^x} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x+1}{x} \right) = 1$,

možná je šikmá s $A = 1$,

$B = \lim_{x \rightarrow \infty} (f(x) - Ax) = \lim_{x \rightarrow \infty} (\ln(x e^x) - x) = \lim_{x \rightarrow \infty} (\ln(x e^x) - \ln(e^x)) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\ln\left(\frac{x e^x}{e^x}\right) \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} (\ln(x)) = \infty$.

Závěr: V nekonečnu není žádná asymptota.

$\lim_{x \rightarrow 0^+} (f(x)) \stackrel{\ln(0^+ \cdot 1)}{=} -\infty$. Závěr: V $x = 0$ je svislá asymptota.

81. $D(f) = (-\infty, 0) \cup (0, \infty)$; protože $e^x - e^{-x} = 0 \iff e^{2x} = 1$.

$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) \stackrel{\frac{\infty}{\infty-0}}{=} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x}{1 - e^{-2x}} \right) \stackrel{\frac{\infty}{1-0}}{=} \infty$; není vodorovná, může být šikmá, zkusíme

$A = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{f(x)}{x} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{e^x}{e^x - e^{-x}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{1 - e^{-2x}} \right) = 1$, možná je šikmá s $A = 1$,

$B = \lim_{x \rightarrow \infty} (f(x) - Ax) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x e^x}{e^x - e^{-x}} - x \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x e^{-x}}{e^x - e^{-x}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x}{e^{2x} - 1} \right) \stackrel{\frac{\infty}{\infty}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{2e^{2x}} \right) = 0$.

Závěr: V nekonečnu je asymptota $y = x$.

$\lim_{x \rightarrow 0^+} (f(x)) \stackrel{\frac{0 \cdot 1}{0}}{=} \lim_{x \rightarrow 0^+} (e^x) \cdot \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{x}{e^x - e^{-x}} \right) \stackrel{\frac{0}{1'H}}{=} 1 \cdot \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{1}{e^x + e^{-x}} \right) = \frac{1}{2}$;

v $x = 0$ zatím není potvrzena svislá asymptota.

$\lim_{x \rightarrow 0^-} (f(x)) \stackrel{\frac{0 \cdot 1}{0}}{=} \lim_{x \rightarrow 0^-} (e^x) \cdot \lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{x}{e^x - e^{-x}} \right) \stackrel{\frac{0}{1'H}}{=} 1 \cdot \lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{1}{e^x + e^{-x}} \right) = \frac{1}{2}$.

Závěr: V $x = 0$ není žádná asymptota.

$\lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x)) = \left\langle \frac{-\infty \cdot 0}{0-\infty} \right\rangle = \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(\frac{x}{1 - e^{-2x}} \right) \stackrel{\frac{\infty}{\infty}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(\frac{1}{2e^{-2x}} \right) = 0$.

Závěr: V mínus nekonečnu je vodorovná asymptota $y = 0$.

82. $D(f) = (-\infty, -1) \cup (0, \infty)$; protože $1 + \frac{1}{x} > 0 \iff \frac{x+1}{x} > 0$.

$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) \stackrel{\frac{\infty \cdot 0}{\infty}}{=} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\ln(1 + \frac{1}{x})}{\frac{1}{x}} \right) \stackrel{\frac{0}{1'H}}{=} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\frac{1}{1+\frac{1}{x}} \cdot \frac{-1}{x^2}}{\frac{-1}{x^2}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{1 + \frac{1}{x}} \right) = 1$.

Závěr: V nekonečnu je vodorovná asymptota $y = 1$.

$\lim_{x \rightarrow 0^+} (f(x)) \stackrel{\frac{0 \cdot \ln(\infty)}{\infty}}{=} \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\ln(1 + \frac{1}{x})}{\frac{1}{x}} \right) \stackrel{\frac{\infty}{1'H}}{=} \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{1}{1 + \frac{1}{x}} \right) \stackrel{\frac{1}{\infty}}{=} 0$.

Závěr: V $x = 0$ není žádná asymptota.

$\lim_{x \rightarrow (-1)^-} (f(x)) \stackrel{-1 \cdot \ln(0^+)}{=} \infty$. Závěr: V $x = -1$ je svislá asymptota.

$\lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x)) \stackrel{\frac{-\infty \cdot 0}{\infty}}{=} \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(\frac{\ln(1 + \frac{1}{x})}{\frac{1}{x}} \right) \stackrel{\frac{0}{1'H}}{=} \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(\frac{1}{1 + \frac{1}{x}} \right) = 1$.

Závěr: V mínus nekonečnu je vodorovná asymptota $y = 1$.

83. $D(f) = (0, 1) \cup (1, \infty)$; protože tam $\ln(x) \neq 0$.

$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) \stackrel{\infty}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x}{2\sqrt{x}} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\sqrt{x}}{2} \right) = \infty$; není vodorovná, může být šikmá, zkusíme

$A = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{f(x)}{x} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{\ln(x)\sqrt{x}} \right) = 0$, možná je šikmá s $A = 0$,

$B = \lim_{x \rightarrow \infty} (f(x) - Ax) = \lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) = \infty$. Závěr: V nekonečnu není žádná asymptota.

Poznámka: Když vyjde $\lim_{x \rightarrow \infty} (f) = \infty$ a $A = 0$, tak už nemůže být asymptota (s $A = 0$ by byla vodorovná, ale ta je vyloučena tím nekonečnem), není nutno počítat B .

$\lim_{x \rightarrow 1^+} (f(x)) \stackrel{\frac{1}{0^+}}{=} \infty$. Závěr: V $x = 1$ je svislá asymptota.

Jen cvičně: $\lim_{x \rightarrow 1^-} (f(x)) \stackrel{\frac{1}{0^-}}{=} -\infty$; potvrzuje to nezávisle tu svislou.

$\lim_{x \rightarrow 0^+} (f(x)) = \left\langle \left\langle \frac{0}{\ln(0^+)} = -\frac{0}{\infty} \right\rangle \right\rangle = 0$. Závěr: V $x = 0$ není žádná asymptota.

84. $D(f) = (-1, 0) \cup (0, \infty)$.

$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) \stackrel{\infty}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{x+1} \right) = 0$. Závěr: V nekonečnu je vodorovná asymptota $y = 0$.

$\lim_{x \rightarrow 0^+} (f(x)) \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{1}{x+1} \right) = 1$. V $x = 0$ zatím není potvrzena svislá asymptota.

$\lim_{x \rightarrow 0^-} (f(x)) \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{1}{x+1} \right) = 1$. Závěr: V $x = 0$ není žádná asymptota.

$\lim_{x \rightarrow (-1)^+} (f(x)) \stackrel{\frac{\ln(0^+)}{-1}}{=} \infty$. Závěr: V $x = -1$ je svislá asymptota.

85. $f(x) = e^{\frac{\ln(\sinh(x))}{x}} \implies D(f) = (0, \infty)$; protože $\sinh(x) > 0 \implies x > 0$.

$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) = e^{\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\ln(\sinh(x))}{x} \right)} \stackrel{\infty}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{\cosh(x)}{\sinh(x)} \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} (\cotgh(x)) = e^1 = e$.

Závěr: V nekonečnu je vodorovná asymptota $y = e$.

$\lim_{x \rightarrow 0^+} (f(x)) = e^{\lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\ln(\sinh(x))}{x} \right)} = \left\langle \left\langle \frac{\ln(0^+)}{0^+} = \frac{-\infty}{0^+} \right\rangle \right\rangle \stackrel{e^{-\infty}}{=} 0$. Závěr: V $x = 0$ není žádná asymptota.

86. $D(f) = (-\infty, 1) \cup (1, \infty)$.

$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x)) = \left\langle \left\langle \frac{\infty \cdot \text{omez}}{\infty} \right\rangle \right\rangle = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x^2}{x-1} \sin(\pi x) \right) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x}{1 - \frac{1}{x}} \sin(\pi x) \right) = \left\langle \left\langle \infty \cdot \text{omez} \right\rangle \right\rangle$.

Tady algebra limit ani standardní postup nepomůže, jen zkušenost. $\sin(\pi x)$ kolísá mezi 1 a -1 , takže cestou do nekonečna se f rovná občas přesně $\frac{x}{1-1/x} \rightarrow \infty$ a občas přesně $-\frac{x}{1-1/x} \rightarrow -\infty$. Tyto možnosti se opakují střídavě bez přestání, takže f cestou doprava bez přestání osciluje a velikost oscilace se zvětšuje. Závěr: $\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x))$ neexistuje. Proto není v nekonečnu žádná asymptota.

$\lim_{x \rightarrow 1^+} (f(x)) \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 1^+} (x^2) \cdot \lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{\sin(\pi x)}{x-1} \right) \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{l'H}} 1 \cdot \lim_{x \rightarrow 1^+} (\pi \cos(\pi x)) = -\pi$.

V $x = 0$ zatím není potvrzena svislá asymptota.

$\lim_{x \rightarrow 1^-} (f(x)) \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 1^-} (x^2) \cdot \lim_{x \rightarrow 1^-} \left(\frac{\sin(\pi x)}{x-1} \right) \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{l'H}} 1 \cdot \lim_{x \rightarrow 1^-} (\pi \cos(\pi x)) = -\pi$.

Závěr: V $x = 1$ není žádná asymptota.

$\lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x)) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x^2}{x-1} \sin(\pi x) \right) = \left\langle \left\langle \infty \cdot \text{omez} \right\rangle \right\rangle$. Stejný problém jako v nekonečnu, stejný závěr.

87. $\frac{\sin(3x)}{x}$ je spoj. na svém def. oboru, ten obsahuje $(-\infty, 0)$, kde $f(x) = \frac{\sin(3x)}{x}$, proto je f spoj. na $(-\infty, 0)$. $1-x$ je spoj. na $\mathbb{R}$ a $f(x) = 1-x$ na $\langle 0, 1 \rangle$, proto je $f(x)$ spoj. na $(0, 1)$, v krajních bodech je jednostr. spoj. $e^{1/(1-x)}$ je spoj. na svém def. oboru, ten obsahuje $(1, \infty)$, kde $f(x) = e^{1/(1-x)}$, proto je f spoj. na $(1, \infty)$.

Spojitosť v $a = 0$: $f(0^+) = \lim_{x \rightarrow 0^+} (f(x)) = \left\langle \left\langle x \rightarrow 0^+ \implies x > 0, x < 1 \right\rangle \right\rangle = \lim_{x \rightarrow 0^+} (1-x) = 1$;

$f(0^-) = \lim_{x \rightarrow 0^-} (f(x)) = \left\langle \left\langle x \rightarrow 0^- \implies x < 0 \right\rangle \right\rangle = \lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{\sin(3x)}{x} \right) \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{l'H}} \lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{3 \cos(3x)}{1} \right) = 3$.

$f(0^+) \neq f(0^-) \implies \lim_{x \rightarrow 0^+} (f(x))$ neex., tedy f není spojitá v 0. Jednostranné limity konvergují a nerovnaží se, tedy je tam skoková nespojitost. $f(0) = 1 = f(0^+)$, proto je f spojitá v 0 zprava.

Poznámka: Alternativní výpočet druhé limity je substitucí a známou tabulkovou limitou.

$$\lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{\sin(3x)}{x} \right) = \left| \begin{array}{l} y = 3x \\ x = \frac{1}{3}y \\ x \rightarrow 0^- \implies y \rightarrow 0^- \end{array} \right| = \lim_{y \rightarrow 0^-} \left(3 \frac{\sin(y)}{y} \right) = 3 \cdot 1 = 3.$$

Spojitosť v $a = 1$:

$$f(1^+) = \lim_{x \rightarrow 1^+} (f(x)) = \langle\langle x \rightarrow 1^+ \implies x > 1 \rangle\rangle = \lim_{x \rightarrow 1^+} (e^{1/(1-x)}) = \langle\langle \frac{1}{0^-} = -\infty \implies e^{-\infty} \rangle\rangle = 0;$$

$$f(1^-) = \lim_{x \rightarrow 1^-} (f(x)) = \langle\langle x \rightarrow 1^- \implies x < 1, x > 0 \rangle\rangle = \lim_{x \rightarrow 1^-} (1-x) = 0.$$

$$f(1^+) = f(1^-) \implies \lim_{x \rightarrow 1} (f(x)) = 0 = f(1), \text{ proto je } f \text{ spojitá v } 1.$$

Závěr: f je spojitá na $(-\infty, 0) \cup (0, \infty)$, v nule je skoková nespojitost, je tam spojitá zprava.

88. $2 \operatorname{arctg}(\frac{1}{x})$ je spoj. na svém def. oboru, ten obsahuje $(-\infty, 0)$, kde $f(x) = 2 \operatorname{arctg}(\frac{1}{x})$, proto je f spoj. na $(-\infty, 0)$. $x - \pi$ je spoj. na $\mathbb{R}$ a $f(x) = x - \pi$ na $(0, 1)$, proto je $f(x)$ spoj. na $(0, 1)$, v 1 je spoj. zleva.

$\ln(x-1)$ je spoj. na svém def. oboru, ten obsahuje $(1, \infty)$, kde $f(x) = \ln(x-1)$, proto je f spoj. na $(1, \infty)$.

$$\text{Spojitosť v } a = 0: f(0^+) = \lim_{x \rightarrow 0^+} (f(x)) = \langle\langle x \rightarrow 0^+ \implies x > 0, x < 1 \rangle\rangle = \lim_{x \rightarrow 0^+} (x - \pi) = -\pi;$$

$$f(0^-) = \lim_{x \rightarrow 0^-} (f(x)) = \langle\langle x \rightarrow 0^- \implies x < 0 \rangle\rangle = \lim_{x \rightarrow 0^-} (2 \operatorname{arctg}(\frac{1}{x})) = \langle\langle \operatorname{arctg}(\frac{1}{0^-}) = \operatorname{arctg}(-\infty) \rangle\rangle = -\pi.$$

$$f(0^+) = f(0^-) \implies \lim_{x \rightarrow 0} (f(x)) = -\pi \neq 1 = f(0), \text{ proto } f \text{ není spojitá v } 0. \lim_{x \rightarrow 0} (f(x)) \text{ konverguje a není rovna } f(0), \text{ tedy je tam odstranitelná nespojitost.}$$

$$\text{Spojitosť v } a = 1: f(1^+) = \lim_{x \rightarrow 1^+} (f(x)) = \langle\langle x \rightarrow 1^+ \implies x > 1 \rangle\rangle = \lim_{x \rightarrow 1^+} (\ln(x-1)) = \langle\langle \ln(0^+) \rangle\rangle = -\infty;$$

je jednostranná limita, která nekonverguje, proto f není spojitá v 1 a je tam podstatná nespojitost.

$$f(1^-) = \lim_{x \rightarrow 1^-} (f(x)) = \langle\langle x \rightarrow 1^- \implies x < 1, x > 0 \rangle\rangle = \lim_{x \rightarrow 1^-} (x - \pi) = 1 - \pi = f(1).$$

V bodě 1 je tedy f spojitá zleva.

Závěr: f je spojitá na $(-\infty, 0) \cup (0, 1) \cup (1, \infty)$, v nule je odstranitelná nespojitost, v jedničce podstatná, f je tam spojitá zleva.

89. Problém je evidentně spojitost v nule. Ta platí, jestliže $f(0^+) = f(0) = f(0^-)$. Zde máme

$$f(0^+) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\ln(\sin(x) + x + 1)}{\ln(x + 1)} \right) \stackrel{0}{\text{I'H}} \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{\frac{\cos(x)+1}{\sin(x)+x+1}}{\frac{1}{x+1}} \right) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{(\cos(x) + 1)(x + 1)}{\sin(x) + x + 1} \right) = 2;$$

$$f(0) = a; \quad f(0^-) = \lim_{x \rightarrow 0^-} (x + a) = a.$$

Tyto tři hodnoty se budou rovnat při volbě $a = 2$.

90. Problém je evidentně spojitost v nule. Ta platí, jestliže $f(0^+) = f(0) = f(0^-)$. Zde máme

$$f(0^+) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{e^{bx} - 1}{x} \right) \stackrel{0}{\text{I'H}} \lim_{x \rightarrow 0^+} (b e^x) = b;$$

$$f(0) = 4; \quad f(0^-) = \lim_{x \rightarrow 0^-} \left(\frac{x + a}{x + 2} \right) = \frac{a}{2}.$$

Tyto tři hodnoty se budou rovnat při volbě $a = 8$ a $b = 4$.

91. $D(f) = (-\infty, 0)$. Důkaz prostoty: Necht' $x_1, x_2 \in (-\infty, 0)$. $f(x_1) = f(x_2) \implies \ln(1 - e^{2x_1}) = \ln(1 - e^{2x_2}) \implies 1 - e^{2x_1} = 1 - e^{2x_2} \implies e^{2x_1} = e^{2x_2} \implies 2x_1 = 2x_2 \implies x_1 = x_2$.

Při úpravách se využilo toho, že logaritmus i exponenciála jsou prosté, takže rovnost funkčních hodnot implikuje rovnost argumentů.

Poznámka: Prostota také vyplyne z monotonie této funkce, což se dokáže asi nejjednodušeji pomocí derivace.

$$f'(x) = \frac{-2e^{2x}}{1 - e^{2x}} < 0 \text{ na } D(f), \text{ proto je } f \text{ klesající a tedy i prostá.}$$

Inverzní funkce:

$$y = \ln(1 - e^{2x}) \iff e^y = 1 - e^{2x} \iff e^{2x} = 1 - e^y \iff 2x = \ln(1 - e^y) \iff x = \frac{1}{2} \ln(1 - e^y),$$

proto $f_{-1}(y) = \frac{1}{2} \ln(1 - e^y)$. Je to opravdu inverzní funkce k f ?

$$\text{Pro } x \in D(f): f_{-1}(f(x)) = f_{-1}(\ln(1 - e^{2x})) = \frac{1}{2} \ln(1 - e^{\ln(1 - e^{2x})}) = \frac{1}{2} \ln(1 - (1 - e^{2x})) = \frac{1}{2} \ln(e^{2x}) = \frac{1}{2} \cdot 2x = x.$$

$$\text{Pro } y \in D(f_{-1}): f(f_{-1}(y)) = \ln(1 - e^{2 \cdot \frac{1}{2} \ln(1 - e^y)}) = \ln(1 - e^{\ln(1 - e^y)}) = \ln(1 - (1 - e^y)) = \ln(e^y) = y.$$

Důkaz hotov.

$$H(f_{-1}) = D(f) = (-\infty, 0).$$

$$y_1 < y_2 \implies \langle\langle e^y \text{ je } \nearrow \rangle\rangle \implies e^{y_1} < e^{y_2} \implies 1 - e^{y_1} > 1 - e^{y_2} \implies \langle\langle \ln(z) \text{ je } \nearrow \rangle\rangle \\ \implies \ln(1 - e^{y_1}) > \ln(1 - e^{y_2}) \implies f_{-1}(y_1) > f_{-1}(y_2).$$

f_{-1} je tedy klesající (a tudíž monotónní), právě provedená úvaha je zároveň důkaz.

Alternativa: $D(f_{-1}) = (-\infty, 0)$, $[f_{-1}(y)]' = \frac{1}{2} \frac{-e^y}{1-e^y} < 0$ pro $y \in D(f_{-1})$, funkce je klesající na $D(f_{-1}) = (-\infty, 0)$.

Dokonce máme větu, že funkce inverzní k funkci monotónní má stejnou monotónii a na začátku jsme ukázali, že f je klesající.

92. Obecná definice $\lim_{x \rightarrow a} (f(x)) = A$: Pro libovolně dané okolí $U = U(A)$ jsme schopni najít prstencové okolí $P = P(a)$ takové, že pro všechna $x \in P$ máme $f(x) \in U$.

Přepis pro vlastní bod a vlastní limitu:

Pro libovolné $\varepsilon > 0$ existuje $\delta > 0$ takové, že když x je libovolné číslo splňující $0 < |x - a| < \delta$, tak $|f(x) - A| < \varepsilon$. Toto je třeba dokázat. Přesně: Je nám **dáno libovolné** $\varepsilon > 0$. Potřebujeme najít $\delta > 0$ tak, abychom z nerovnosti $|x - (-1)| < \delta$ (a $x \neq -1$) dostali také $|(3x + 5) - 2| < \varepsilon$.

$$\text{Teď: } |(3x + 5) - 2| < \varepsilon \iff |3x + 3| < \varepsilon \iff 3|x + 1| < \varepsilon.$$

Toto máme splnit pomocí nerovnice $|x - (-1)| = |x + 1| < \delta$, což se podaří, pokud **zvolíme** $\delta = \frac{1}{3}\varepsilon$. Pak platí (viz předchozí úpravy) kýžená implikace $|x - (-1)| < \delta \implies |(3x + 5) - 2| < \varepsilon$, důkaz hotov.

93. Je nám **dáno libovolné** $\varepsilon > 0$. Potřebujeme najít $\delta > 0$ tak, abychom z nerovnosti $|x - 2| < \delta$ (a $x \neq 2$)

$$\text{dostali také } \left| \frac{x^2 + 5}{x + 1} - 3 \right| < \varepsilon.$$

$$\text{Teď: } \left| \frac{x^2 + 5}{x + 1} - 3 \right| < \varepsilon \iff \left| \frac{x^2 - 3x + 2}{x + 1} \right| < \varepsilon \iff \left| \frac{(x - 1)(x - 2)}{x + 1} \right| < \varepsilon \iff \left| \frac{x - 1}{x + 1} \right| |x - 2| < \varepsilon.$$

Toto máme splnit pomocí nerovnice $|x - 2| < \delta$, ale zlobí tam ten zlomek. Zde se musí použít finta. Víme, že x je přibližně 2, pak je ten zlomek přibližně $\frac{1}{3}$, takže máme v zásadě nerovnost $\frac{1}{3}|x - 2| < \varepsilon$. Odtud by mohlo stačit zvolit $\delta = 3\varepsilon$, jenže k té nerovnosti jsme nedošli korektně, jen odhadováním. Potřebujeme přesnou matematiku.

Jedna možnost je prohlásit, že ať už to δ zvolíme jakkoliv, vždy si můžeme pohlídat, aby bylo menší než 1. Pak z $|x - 2| < 1$ máme $1 \leq x \leq 3$ neboli $x - 1 \leq 2$ a $x + 1 \geq 2$. Proto $\left| \frac{x - 1}{x + 1} \right| \leq \frac{2}{2} = 1$, tudíž pro x splňující

$$|x - 2| < 1 \text{ máme } \left| \frac{x^2 + 5}{x + 1} - 3 \right| = \left| \frac{x - 1}{x + 1} \right| |x - 2| \leq |x - 2|.$$

Proto můžeme zvolit $\delta = \min(\varepsilon, 1)$. Pak platí (viz předchozí úpravy) kýžená implikace $|x - 2| < \delta \implies \left| \frac{x^2 + 5}{x + 1} - 3 \right| < \varepsilon$, důkaz hotov.

94. Přepis definice pro nevlastní limitu v nevlastním bodě:

Pro libovolné $K \in \mathbb{R}$ existuje L takové, že když x je libovolné číslo splňující $x > L$, tak $f(x) > K$.

Je nám **dáno libovolné** K . Potřebujeme najít L tak, abychom z nerovnosti $x > L$ dostali také $3x + 1 > K$.

$$\text{Teď: } 3x + 1 > K \iff 3x > K - 1 \iff x > \frac{1}{3}(K - 1).$$

Toto máme splnit pomocí nerovnice $x > L$, což se podaří, pokud **zvolíme** $L = \frac{1}{3}(K - 1)$. Pak platí (viz předchozí úpravy) kýžená implikace $x > L \implies (3x + 1) > K$, důkaz hotov.

95. Musíme ukázat, že podmínka z definice není splněna, neboli že platí její negace:

Je nějaké $\varepsilon > 0$ takové, že ať si zvolíme jakékoli $\delta > 0$, tak se vždycky najde $x \in P_\delta(1)$, po které **nefunguje** $|f(x) - 4| < \varepsilon$.

Jak takové ε najdeme? Chceme, aby pro nějaká x blízka k 1 platilo $|f(x) - 4| \geq \varepsilon$. Co víme? Když je x blízko 1, tak je $f(x)$ skoro 5, čili se od té 4 liší skoro o jedničku, blíž se nedostaneme, řekněme že je určitě dál než půl. Intuitivně se to zdá jasné, trochu těžší asi pro začátečníka je to udělat algebraicky.

Zkusíme tedy vzít $\varepsilon = \frac{1}{2}$ a ukážeme, že pro něj definice limity nefunguje.

Když někdo zkusí nějaké $\delta > 0$, tak my vezmeme libovolné $x_0 \neq 1$ tak, aby splňovalo $|x_0 - 1| < \delta$ a zároveň $|x_0 - 1| < \frac{1}{12}$. O kolik se pak $f(x_0)$ liší od 4? Nemělo by se příliš lišit od pětky, takže to použijeme jako referenční hodnotu. Z trojúhelníkové nerovnosti $|x + y| \leq |x| + |y|$ dostaneme volbou $x = \alpha$, $y = \beta - \alpha$ další užitečnou nerovnost $|\beta - \alpha| \geq |\beta| - |\alpha|$, kterou teď použijeme:

$$|f(x_0) - 4| = |(f(x_0) - 5) - (5 - 4)| = |(5 - 4) - (f(x_0) - 5)| \geq |5 - 4| - |(3x_0 + 2) - 5| = 1 - 3|x_0 - 1| \geq 1 - \frac{3}{12} = \frac{3}{4}.$$

Nemůže tedy platit $|f(x_0) - 4| < \frac{1}{2} = \varepsilon$.

96. Necht f a g jsou libovolné liché funkce. Jak reaguje funkce $\frac{f}{g}$ na dosazení $-x$? Necht x je libovolné číslo z $D(f) \cap \{x \in D(g); g(x) \neq 0\}$.

$$\left(\frac{f}{g}\right)(-x) = \frac{f(-x)}{g(-x)} = \left\langle\left\langle f, g \text{ liché} \right\rangle\right\rangle = \frac{-f(x)}{-g(x)} = \frac{f(x)}{g(x)} = \left(\frac{f}{g}\right)(x).$$

Právě jsme dokázali, že tento podíl je sudý a tvrzení tedy platí.

97. Necht f je libovolná lichá a g libovolná sudá funkce. Jak reaguje funkce $f + g$ na dosazení $-x$? Necht x je libovolné číslo z $M = D(f) \cap D(g)$.

$$(f + g)(-x) = f(-x) + g(-x) = \left\langle\left\langle f \text{ lichá}, g \text{ sudá} \right\rangle\right\rangle = -f(x) + g(x).$$

Aby byla funkce $f + g$ sudá, pak by tedy muselo pro všechna $x \in M$ platit $-f(x) + g(x) = f(x) + g(x)$ neboli $-f(x) = f(x)$, což znamená $f(x) = 0$. To se stát může, čili zkoumané tvrzení neplatí. Může se stát, že součet liché a sudé funkce je sudý (jmenovitě když ta lichá je nulová funkce).

Podobně ukážeme, že součet liché a sudé je lichý, pokud ta sudá je nulová.

Důkaz zároveň ukazuje, že pokud f ani g nejsou identicky nulové na M , pak už jejich součet symetrický být nemůže. Proč? Jestliže f není identicky nula na M , pak $\exists x_0 \in D(f) \cap D(g)$ takové, že $f(x_0) \neq 0$, pak také (viz výše) $-f(x_0) + g(x_0) \neq f(x_0) + g(x_0)$ a sudost $f + g$ je porušena.

Jestliže g není identicky nula na M , pak $\exists x_0 \in D(f) \cap D(g)$ takové, že $g(x_0) \neq 0$, pak také $g(x_0) \neq -g(x_0)$, tedy $-f(x_0) + g(x_0) \neq -f(x_0) - g(x_0)$ neboli $(f + g)(-x_0) \neq -[f(x_0) + g(x_0)] = -(f + g)(x_0)$, což porušuje lichost $f + g$.

98. Necht I je interval a f, g libovolné dvě funkce nerostoucí na I . Chceme dokázat, že $f + g$ je nerostoucí, tedy musíme dokázat, že pro libovolná $x, y \in I$ splňující $x < y$ máme $(f + g)(x) \geq (f + g)(y)$.

Takže necht jsou $x < y$ libovolná čísla z I . Podle předpokladu pak platí $f(x) \geq f(y)$ a $g(x) \geq g(y)$. Když tyto dvě nerovnice sečteme, dostaneme $(f + g)(x) \geq (f + g)(y)$, přesně jak jsme potřebovali.

99. Necht I je interval a f, g libovolné dvě funkce rostoucí na I . Chceme dokázat, že $f \cdot g$ je rostoucí, tedy musíme dokázat, že pro libovolná $x, y \in I$ splňující $x < y$ máme $(fg)(x) < (fg)(y)$.

Takže necht jsou $x < y$ libovolná čísla z I . Podle předpokladu pak platí $f(x) < f(y)$ a $g(x) < g(y)$. Bohužel nerovnice nejde násobit, pokud nevíme něco o znaménkách. Kdyby byly f a g vždy kladné, pak bychom nerovnice násobit mohli, například pomocí tohoto dvojkroku, který je lépe vidět (měníme vždy jen jednu věc, nerovnice lze násobit kladným číslem): $f(x)g(x) < f(y)g(x) < f(y)g(y)$.

Kdybychom ale v některém kroku násobili číslem záporným, pak je třeba směr nerovnosti změnit a postup se zadrhne.

To ukazuje dvě věci. Dokázali jsme toto tvrzení: Jestliže jsou f a g kladné rostoucí funkce na I , pak je fg rostoucí na I .

Zároveň to vypadá, že pro jiné funkce tam mohou být problémy. Trocha experimentování ukáže, že zkoumané tvrzení opravdu obecně neplatí. Tuto odpověď dokážeme najitím konkrétního protipříkladu, například funkce $f(x) = x^2$ je rostoucí na $I = (0, \infty)$, funkce $g(x) = -\frac{1}{x}$ je také rostoucí na I , ale $(fg)(x) = -x$ je na I klesající.